

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 237 din 19.06.2024

Dosar nr: 532/2022

Petiția nr: 5534/09.08.2022

Petent:

Reclamat: Societatea Alex's Impex SRL

Obiect: petentul, nevăzător încadrat în grad de handicap grav, reclamă interzicerea accesului în incinta ștrandului Văcărești împreună cu câinele-ghid însoțitor.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1. cu domiciliul în ...

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

2. Societatea Alex's Impex SRL cu sediul social în București, Sector 4, Ștrandul Copiilor Văcărești, Str. Pridvorului nr. 25.

II. Procedura de citare a părților

3. În temeiul art. 20, alin. 4 din OG nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

4. Prin adresa nr. 5534/25.08.2022 a fost citat petentul iar prin adresa nr. 5866/25.08.2022 a fost citată partea reclamată, părțile fiind invitate la ședința de audieri din data de 20.09.2022 (filele 6-7 la dosar).

5. Prin Rezoluția nr. 35/04.10.2022, s-a dispus efectuarea unei investigații la sediul reclamatului indicat în petiție, cu precizarea propriilor concluzii ale agenților constatatori ai CNCD (fila 20 la dosar).

6. Partea reclamată a comunicat un punct de vedere la dosar în data de 24.10.2022 (fila 25 la dosar).

7. La dosar a fost depus Raportul nr. 31/2022 formulat de echipa de investigație a CNCD (filele 33-35 la dosar).

8. Prin adresa nr. 3737/12.04.2024 s-au comunicat petentului înscrisurile și punctul de vedere al reclamatului aflate la dosar (filele 35-37 la dosar).

9. Petentul a comunicat concluzii scrise la dosar (fila 37 la dosar).

10. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților

Susținerea petentului

11. Petentul sesizează Consiliul cu privire la o posibilă faptă de discriminare asupra sa arătând că nu i s-a permis accesul cu câinele însoțitor în incinta ștrandului Văcărești.

12. Petentul este nevăzător, încadrat în grad de handicap grav conform certificatului nr. 4262/2019 eliberat de Comisia de evaluare a persoanelor cu handicap pentru adulți București Sector 4.

13. În data de 29 iulie 2022, petentul a plecat de acasă însoțit de câinele de asistență și a dorit să intre în incinta ștrandului Văcărești împreună cu câinele și o altă persoană care era cu el. La intrare au fost întâmpinați de o persoană care le-a spus că nu au voie cu câinele la ștrand și nu îl interesează că este un câine special dresat pentru un nevăzător.

14. Deși petentul a încercat să explice situația privind accesul unui nevăzător cu câinele însoțitor, precum și legislația specifică privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, persoana de la intrare a devenit nepoliticoasă și arogantă și nu a permis accesul petentului în incinta complexului. Acesta a declarat că întreg complexul este proprietate privată și petentul nu poate intra cu câinele iar dacă dorește să meargă în interior, poate să ducă câinele acasă și să intre însoțit de prietena lui.

15. Se arată că persoana care îl însoțea pe petent, în calitate de prietenă a acestuia, a solicitat angajatului de la intrare să vorbească cu un superior, însă angajatul a refuzat să răspundă. Petentul a părăsit locația deoarece a realizat că nu are sorți de izbândă cu persoana de la intrarea în incinta complexului.

16. În concluzie, petentul apreciază că este discriminat și solicită constatarea faptei de discriminare conform prevederilor OG nr. 137/2000 și a Legii nr. 448/2006. Totodată, se solicită aplicarea amenzii contravenționale și obligarea părții reclamate să publice, în mass media, un rezultat al hotărârii.

17. În susținerea celor menționate în petiție, petentul a depus la dosar următoarele înscrisuri: certificat de handicap, declarație martor, înregistrare video (filele 9-12 la dosar).

18. În concluziile scrise comunicate la dosar, petentul reiterează cele expuse anterior și face următoarele mențiuni:

➤ data menționată în petiție este data de 29.07.2022 și nu data menționată de reclamată, respectiv 29.12.2022;

➤ persoana de la intrare, angajată a complexului nu a avut o atitudine respectuoasă și corespunzătoare ci a spus că *pe el nu îl interesează și nu permite accesul, că suntem în România și nu avem treabă cu legile europene*, insistând că *acela este ștrandul lui și că, dacă el nu vrea, nu permite accesul*.

➤ Câinele Bridei a interacționat cu sute de copii în diverse spații publice, acolo unde instituțiile au înțeles însemnătatea unui câine ghid și au permis accesul, neexistând nicio plângere de la niciun client al acestor locuri publice.

➤ La solicitarea persoanei de la intrare, petentul a cerut să aibă o discuție cu managerul complexului, afirmând în repetate rânduri că îi poate prezenta documentele câinelui, precum și cele doveditoare statutului de handicap însă aceasta persoană a refuzat atât să se uite pe documente cât și să cheme pe cineva din conducere.

19. Petentul declară că persoana de la intrare a fost informată în nenumărate rânduri despre accesul persoanei nevăzătoare cu câine ghid și că refuzul accesului reprezintă o faptă de discriminare, cum de altfel a fost informat și despre faptul că i se va face reclamație. Răspunsul și atitudinea acestuia nu au fost deloc firești, acesta a refuzat orice colaborare

în a verifica documentele ignorând total până și uniforma câinelui, pe care scria clar funcția lui.

Suștinerea părții reclamate

20. Partea reclamată a depus la dosar un punct de vedere în care, cu privire la situația de fapt expusă de petent, arată că a făcut toate demersurile în vederea identificării și clarificării întregii situații ce a condus la existența prezentei cauze.

21. Se arată că în data de 29.12.2022 s-au prezentat la intrarea ștrandului Berceni două persoane – o doamnă și un domn, însoțite de un câine și au solicitat să li se permită accesul în incinta ștrandului. Acestora li s-a comunicat respectuos că este total interzis accesul oricărui animal în incinta locației, fiind extrem de mulți copii iar prezența animalelor ar putea crea situații neplăcute și o stare de temere atât copiilor cât și părinților.

22. Ulterior acestei discuții, petentul a comunicat faptul că este nevăzător iar câinele este de asistență Bridei, context în care lucrătorii au solicitat documente în dovedirea acestei situații de fapt, pentru a le putea prezenta altor persoane aflate în incinta ștrandului, care ar fi putut reclama prezența câinelui în complex.

23. Deoarece petentul le-a comunicat lucrătorilor de la intrare faptul că nu deține documentele solicitate, angajații i-au precizat petentului faptul că în lipsa acestor documente nu li se poate permite accesul în ștrand, apreciind că siguranța copiilor și a celorlalte persoane este prioritară.

24. În concluzie, reclamata apreciază că singurul motiv pentru care nu s-a permis accesul în locație a fost lipsa unei dovezi a celor relatate de petent și nicidecum intenția de a discrimina, în lipsa unui document care să dovedească cele expuse de petent reacția angajaților fiind una firească, aceștia având obligația să protejeze și să asigure siguranța tuturor persoanelor prezente în complex în acea zi.

25. Reclamata nu a atașat alte înscrisuri la dosar în susținerea celor menționate în punctul de vedere.

Declarații de martor

26. Din declarația de martor depusă la dosar de B.A.I. se rețin următoarele aspecte:

- Persoana s-a aflat la fața locului, fiind în permanență în prezența petentului;
- Până la locul de întâlnire petentul a venit însoțit de câinele de asistență, de la locul de întâlnire petentul și martora au plecat împreună spre incinta ștrandului;
- La intrarea în ștrand, în locul unde se plătesc biletele de intrare, petentul și martora au fost întâmpinați de un angajat al complexului, care le-a spus că nu au voie cu animale de companie în incintă;
- Petentul a informat că este nevăzător iar câinele este de asistență însă persoana de la intrare a spus că nu îl interesează, menționând că îi lasă să intre cu condiția ca acest câine să fie dus acasă iar ei să se întoarcă fără câine;
- Atât petentul cât și martora au încercat să îi explice angajatului complexului despre legislația aferentă, care permite accesul câinilor de asistență împreună cu persoanele nevăzătoare în spațiile publice și private, încălcarea acesteia fiind un fapt de discriminare însă angajatul a menționat că trăim în România și nu avem treabă cu legile europene iar el nu este obligat să îi primească, fiind proprietate privată;

- Deși au solicitat să vorbească cu un superior al angajatului de la intrarea în complex, persoana le-a răspuns că nu este nimeni prezent iar atunci când au întrebat când o să fie cineva prezent din conducere, nu au primit niciun răspuns;
- Deși i sa comunicat persoanei de la intrare faptul că vor face plângere, a cărei urmare poate fi și aplicarea unei amenzi, angajatul complexului a spus că tot nu acceptă câinele. Petentul și martora au părăsit locația epuizând toate solicitările și explicațiile.

Raportul de investigație CNCD

27. Din raportul echipei de investigație se desprinde următoarea concluzie:

În urma controlului efectuat la fața locului, a discuțiilor cu persoanele menționate în raport și a analizei documentației din dosarul cauzei, s-au constatat următoarele:

În data de 29.07.2022, petentului nu i s-a permis accesul în incinta Ștrandului Copiilor Văcărești întrucât era însoțit de un câine, accesul fiind interzis animalelor de orice fel. Deși a comunicat reprezentanților localului că este nevăzător și că animalul care îl însoțește este un câine utilitar, precum și faptul că are dreptul de a intra cu acesta în incinta ștrandului, aceștia au susținut că, fără prezentarea unor documente din care să reiasă că patrupedul este câine de asistență, petentul nu poate fi însoțit de câine în incintă.

IV. Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

31. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

Legislația internă

Constituția României

Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

Art. 4 alin. (2)

„România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”

Egalitatea în drepturi

Art. 16

„(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.”

Art. 20 alin. (1)

„Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.”

OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată

Art. 2 alin. (1)

„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o

categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

Art. 2 alin. (4)

„Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”:

Art. 10, lit f) și h)

Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin: (...)

f) refuzul accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de magazine, hoteluri, restaurante, baruri, discoteci sau de orice alți prestatori de servicii, indiferent dacă sunt în proprietate privată ori publică;

h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.

Art. 20 alin. (6)

(6) „Persoana interesată va prezenta fapte pe baza cărora poate fi prezumată existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament. În fața Colegiului director se poate invoca orice mijloc de probă, respectând regimul constituțional al drepturilor fundamentale, inclusiv înregistrări audio și video sau date statistice.”

Art. 26 alin. (1)

„Contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (5) și (7), art. 5-8, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”

Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

Art. 64, alin (5)

“Câinele-ghid care însoțește persoana cu handicap grav are acces liber și gratuit în toate locurile publice, inclusiv în locațiile în care se asigură servicii publice și în mijloacele de transport în comun, inclusiv în taxiuri și în mijloacele auto de transport alternativ.”

Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:

Art. 14 - Interzicerea discriminării:

“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limba, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice alta situație.”

Protocolul nr. 12 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Art. 1 - Interzicerea generală a discriminării:

“1. Exercițarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație. 2. Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică pe baza oricăruia dintre motivele menționate în paragraful 1.”

Principiile de analiză

Litera și spiritul Constituției României interzic ambele fețe ale discriminării: atât cea formală cât și cea substanțială.

Suntem în prezența discriminării formale sau *de jure* atunci când există o diferențiere sau un tratament diferit între două persoane sau situații neexistând nici o distincție relevantă între ele. Astfel, Curtea Constituțională a statuat în mod constant că „*principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale*”.¹

Totodată, Curtea Constituțională a reținut că „*principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu presupune uniformitate, așa încât, dacă:*

- la **situații egale trebuie să corespundă un tratament egal**,
- la **situații diferite, tratamentul juridic nu poate fi decât diferit**. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”² în această situație.

În cazul discriminării **substanțiale sau de facto**, atunci când se tratează într-o manieră identică două sau mai multe persoane sau situații care sunt în fapt diferite, Curtea Constituțională a arătat că tratarea diferită a unor probleme ce țin de inegalitate nu este numai permisă, ci chiar cerută.

Principiul egalității nu înseamnă uniformitate, așa încât, dacă la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal, la situații diferite tratamentul nu poate fi decât diferit.”³

Totodată conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenție, atunci când autoritățile statale induc distincții între situații analoage sau comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Astfel, pentru ca o asemenea încălcare să se producă, trebuie stabilit că persoanele care se află în situații analoage sau comparabile beneficiază de un tratament preferențial, și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă (Fredin c. Suediei, Hoffmann c. Austriei, Spadea și Scalabrino c. Italiei, Stubbings și alții c. Regatului Unit).

Discriminarea directă

Suntem în prezența discriminării directe atunci când:

- o persoană este tratată în mod nefavorabil;
- prin comparație cu modul în care **au fost sau ar fi tratate** alte persoane aflate într-o situație similară;

¹ Decizia nr. 349/2001, M.Of. nr. 240/2002,

² Decizia nr. 312/2001, M.Of. nr. 99/2002, Decizia nr. 82/2002, M.Of. nr. 261/2002

³ Decizia nr. 116/2002, M. Of. Nr. 317/2002, Decizia nr. 92/2002, M.Of. nr. 338/2002.

- iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria "criteriului protejat".

Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele **condiții**:

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile;
- în cazul criteriului de vârstă: tratamentul diferențiat nu este justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare – justificarea obiectivă se aplică doar în cazul criteriului vârstei.

32. Astfel se poate considera discriminare: o diferențiere, bazată pe un criteriu, care atinge un drept.

33. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. 3 al OG nr. 137/2000: „*exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile*”). În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, comparația poate fi și ipotetică, nu doar situațiile concrete pot fi comparate. Acest lucru rezultă clar și din prevederile Directivei 2000/43/EC care definesc discriminarea directă prin următoarele: „*Se consideră că are loc o discriminare directă atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil decât a fost sau ar fi (s.n.) o altă persoană, într-o situație comparabilă, pe baza rasei sau originii etnice.*” (art. 2 alin. 2 lit. a).

34. Prin nediferențiere judecătorii Curții Europene a Drepturilor Omului înțeleg în primul rând tratamentul egal al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară” (*Marckx împotriva Belgiei*, 13 iunie 1979, §32) sau „analoagă” (*Van der Mussel împotriva Belgiei*, 23 noiembrie 1983, §46) ori „relevant similară” (*Fredin împotriva Suediei*, 18 februarie 1991, §60), ulterior fiind utilizată sintagma „analoagă ori relevant similară” (*Sheffield și Horsham împotriva Regatului Unit*, 30 iulie 1998, §75).

35. Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul din principiile generale ale dreptului comunitar.

36. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv (vezi *Sermide SpA v. Cassa Conguaglio Zuccheri and others*, Cauza 106/83. 1984 ECR 4209, para 28; *Koinopraxia Enoseon Georgikon Synetairismon Diacheir iseos Enchorion Proionton Syn PE* (Cauza C-149/96 Portugal vs. Council 1999 ECR I-8395 oara.91).

37. Potrivit jurisprudenței sale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că discriminarea presupune **tratarea diferită, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, a unor persoane aflate în situații relativ similare** (a se vedea cauza *Orsus și alții v. Croația*, hotărârea din 16.03.2010, precum și

cauza *Willis v. Marea Britanie*, nr. 36042/97, § 48, ECHR 2002 IV). Articolul 14 nu interzice ca Statele membre să trateze diferit grupuri de persoane cu scopul de a corecta *„inegalități de fapt”* între acestea. Într-adevăr, în anumite situații, eșecul, în sine, de a încerca corectarea inegalităților prin tratament diferit, poate da naștere unei încălcări a Articolului 14 (a se vedea în acest sens cauza *“relating to certain aspects of the laws on the use of languages in education in Belgium”*, § 10; cauza *Thlimmenos v. Grecia*, no. 34369/97 și altele). Statele contractante dispun de o marjă de apreciere pentru a analiza dacă și în ce condiții diferențele aplicate unor situații similare justifică un tratament diferit. CEDO a acceptat că o politică generală sau o măsură care are un efect disproporționat asupra unui grup particular de persoane poate fi considerată discriminatorie indiferent de faptul că aceasta nu a vizat în mod specific acel grup de persoane. De asemenea, Curtea a statuat că discriminarea potențial contrară Convenției poate rezulta dintr-o situație de facto (cauza *Zarb Adami v. Malta*, no. 17209/02, § 76).

38. Conform legislației în materie de nediscriminare din România, un aspect definitoriu al discriminării îl constituie criteriul interzis de legiuitorul național prin art. 2 alin. 1 din OG nr. 137/2000 (*„rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată”*), *„sau orice alt criteriu”* - sintagmă care oferă posibilitatea reținerii oricărui alt criteriu nespecificat de lege, în săvârșirea unei fapte de discriminare. Criteriul, în raport cu elementele constitutive ale discriminării, astfel cum este definit în art. 2, trebuie interpretat în sensul existenței sale ipso facto, ca circumstanță concretizată, materializată, constituind însăși cauza actului sau faptului discriminatoriu și care, în situația inexistenței, nu ar determina săvârșirea discriminării. Natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu și o situație de comparabilitate, ceea ce presupune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și un criteriu interzis de lege.

39. Discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratament diferențiat) și impun a analiza un criteriu interzis invocat de petent, care constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamate.

40. Conform cazuisticii CEDO, criteriile trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (*Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei*, 7 decembrie 1976, §56). *„Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat, ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele”* (*Clift împotriva Regatului Unit*, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea *„orice altă situație”* trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (*Clift împotriva Regatului Unit*, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (*Clift împotriva Regatului Unit*, 13 iulie 2010, §62).

41. De asemenea, o faptă poate fi considerată faptă de discriminare doar dacă atinge un drept, oricare dintre cele garantate de tratate internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională.

Aplicarea principiilor de mai sus la obiectul prezentei plângeri

42. În fapt, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării este chemat să analizeze și să se pronunțe asupra caracterului potențial discriminatoriu al tratamentului aplicat asupra petentului, căruia nu i s-a permis accesul în incinta complexului de agrement ștrand Văcărești împreună cu câinele-ghid însoțitor, petentul fiind nevăzător, încadrat în grad de handicap grav.

43. În drept, Colegiul director trebuie să aprecieze în ce măsură obiectul sesizării este de natură să cadă sub incidența prevederilor OG nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, potrivit atribuțiilor și domeniului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Astfel, Colegiul director analizează în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în primă instanță, elementele art. 2 al OG nr. 137/2000, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și, subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I-VI din Ordonanță. În măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, conform art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională.

44. În considerarea incidenței obiectului petiției la câmpul de aplicare al OG nr. 137/2000 republicată, trebuie precizat faptul că jurisdicția exercitată de CNCD este o jurisdicție administrativ – jurisdicțională ce presupune o procedură specială, care se bazează pe principiul independenței organului care emite actul față de părțile de litigiu, cu asigurarea principiului contradictorialității și al dreptului la apărare.

45. Reținând, în coroborare cu speța dedusă spre soluționare, definiția discriminării astfel cum este reglementată de articolul 2, alin. 1 din OG nr. 137/2000, Colegiul director se raportează, în ceea ce privește analiza unui act/ a unei fapte care încalcă dreptul la un tratament egal, la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale art. 2 din OG nr. 137/2000. Astfel, pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art. 2, alin. 1 *deosebirea, excluderea, restricția sau preferința* trebuie să aibă la bază unul dintre *criteriile* prevăzute de către art. 2, alin. 1 și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile*, dar care sunt tratate în *mod diferit* din cauza apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior.

46. Astfel, Colegiul Director analizează dacă obiectul unei petiții întrunește elementele art. 2 al OG nr. 137/2000, republicată, sub aspectul scopului sau efectului creat, ce a dat naștere ori nu, unei circumstanțe concretizate generic în restricție, excludere, deosebire sau preferință și care circumstanțiat la situația petentului, poate să îmbrace forma unui tratament diferit, indus între persoane care se află în situații analoage sau comparabile, din cauza unor criterii determinate și care are ca scop sau ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

47. În măsura în care se reține întrunirea elementelor constitutive ale art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională, după caz, în condițiile în care sunt întrunite elementele constitutive ale faptelor contravenționale prevăzute și sancționate de OG nr. 137/2000, republicată.

48. Examinând conținutul petiției și legislația în vigoare, Colegiul director urmează a analiza modul în care i-a fost îngăduit petentului dreptul de acces liber într-un spațiu de servicii publice, prin lipsa permiterii accesului împreună cu câinele utilitar însoțitor, câine-ghid care

îl însoțește pe petent deoarece acesta este nevăzător, drepturi reglementate în special de OG nr. 137/2000, republicată și respectiv, Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

49. În conformitate cu jurisprudența CEDO în domeniu, prin diferențiere se înțelege tratamentul diferit al persoanelor care se află în situație similară sau analoagă: „*art. 14 protejează persoanele plasate în situație similară*” (Marckx împotriva Belgiei, 13 iunie 1979, §32). Astfel, „*trebuie stabilit, între altele, dacă situația pretinsei victime poate fi considerată ca fiind similară cu a acelor persoane care au fost tratate mai favorabil*” (Fredin împotriva Suediei, 18 februarie 1991, §60). Diferențierea se realizează și atunci când persoane care se află în situații semnificativ diferite nu sunt tratate în mod diferit (Thlimmenos împotriva Greciei, 6 aprilie 2000, §44).

50. Îngrădirea accesului în spațiul destinat serviciului public, în mod liber, adaptat nevoilor persoanelor cu dizabilități reprezintă o diferențiere în sensul în care persoanele care se află în situație diferită (persoanele cu dizabilități) sunt tratate în mod identic cu celelalte persoane care nu au nevoie de asemenea condiții speciale pentru a-și exercita în mod liber drepturile. Criteriul diferențierii este cel al dizabilității.

51. Astfel, natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu, ceea ce presupune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și criteriul interzis de lege, invocat în situația persoanei care se consideră discriminată. Același raționament este aplicabil și în cazul discriminării indirecte, astfel cum este prevăzută în art. 2 alin. 3 din OG nr. 137/2000, cu precizarea că raportul de cauzalitate este indirect și cu atât mai mult în cazul hărțuirii, așa cum este reglementată în art. 2, alin. 5 din OG nr. 137/2000, republicată. Astfel, Colegiul trebuie să analizeze din mijloacele de probă și din înscrisurile aflate la dosar, în ce măsură se poate reține un tratament mai puțin favorabil aplicat în speță, existența unui raport de analogie și un eventual raport de cauzalitate direct sau indirect între faptele imputate și criteriul de dizabilitate.

52. În analiza prezentului caz, Colegiul se raportează și la legislația aplicabilă în domeniul protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități și ia act atât de legislația națională, cât și internațională.

53. Astfel, potrivit Cartei Sociale Europene, revizuite, ratificată de România prin Legea nr. 74 din 3 mai 1999, art. 15 reglementează dreptul persoanelor cu dizabilități la autonomie, la integrare socială și la participare în viața comunității. Potrivit alin. 3 al art. 15 în vederea garantării exercitării efective de către persoanele cu handicap, indiferent de vârstă, de natura și de originea handicapului lor, a dreptului la autonomie, la integrare socială și la participare la viața comunității, părțile se angajează, în special: „(...) 3. să favorizeze deplina lor integrare și participare la viața socială, în special prin măsuri, inclusiv ajutoare tehnice, care vizează depășirea dificultăților lor de comunicare și de mobilitate”.

54. Colegiul director reține că legiuitorul român a adoptat Legea nr. 448 din 6 decembrie 2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap. Potrivit art. 3 din Legea nr. 448/2006, republicată, „*Protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap au la bază următoarele principii: (...) b) prevenirea și combaterea discriminării; c) egalizarea șanselor; (...) h) adaptarea societății la persoana cu handicap; i) interesul persoanei cu handicap; (...) l) libertatea opțiunii și controlul sau decizia asupra propriei vieți, a serviciilor și formelor de suport de care beneficiază; m) abordarea centrată pe persoană*

în furnizarea de servicii; (...)." Potrivit art. 5 din Legea nr. 448/2006, republicată, prin accesibilitate se înțelege „ansamblul de măsuri și lucrări de adaptare a mediului fizic, precum și a mediului informațional și comunicațional, conform nevoilor persoanelor cu handicap, factor esențial de exercitare a drepturilor și de îndeplinire a obligațiilor persoanelor cu handicap în societate". Prin adaptare se înțelege „procesul de transformare a mediului fizic și informațional, a produselor sau sistemelor, pentru a le face disponibile și persoanelor cu handicap", iar prin egalizarea șanselor se înțelege „procesul prin care diferitele structuri sociale și de mediu, infrastructură, serviciile, activitățile informative sau documentare devin disponibile și persoanelor cu handicap".

55. De asemenea, legislația aferentă prevede permiterea accesului câinilor de asistență împreună cu persoanele nevăzătoare în spațiile publice și private, art. 64, alin 5 din Legea nr. 448/2006 menționând în referire: *Câinele-ghid care însoțește persoana cu handicap grav are acces liber și gratuit în toate locurile publice, inclusiv în locațiile în care se asigură servicii publice și în mijloacele de transport în comun, inclusiv în taxiuri și în mijloacele auto de transport alternativ.* Se observă faptul că accesul nu este condiționat de prezentarea unor documente justificative în ceea ce privește dizabilitatea persoanei și nici în ceea ce privește câinele utilitar care îi asigură asistența, și considerăm că, atâta vreme cât legiuitorul nu a impus drept condiție de prezentare a documentației aferente afecțiunii persoanei cu handicap și a dreptului de a deține ca însoțitor un câine utilitar, apărarea părții reclamate pare pur formală, reprezentând în fapt o suprainterpretare legislativă a normelor aplicabile în materie.

56. Referindu-se la situația persoanelor cu dizabilități, Comitetul European pentru Drepturi Sociale a statuat în mod constant că diferențelor umane, într-o societate democratică, ar trebui să li se răspundă cu discernământ în vederea asigurării unei egalități reale și efective. Discriminarea cuprinde și situațiile în care nu se iau în considerare toate diferențele relevante sau atunci când nu se iau măsuri adecvate pentru a se asigura că drepturile și avantajele disponibile sunt în mod specific accesibile tuturor persoanelor⁴. Din acest punct de vedere, este necesar a sublinia că măsurile urmărite de petent sunt juste și urmăresc asigurarea integrării totale, din moment ce este persoană cu dizabilitate.

57. În aceeași măsură, este necesar de subliniat faptul că orice furnizor de servicii, instituție publică sau autoritate ar trebui să dispună toate eforturile necesare pentru a se asigura că accesul și implicit integrarea acestor persoane cu asemenea nevoi speciale se realizează în mod efectiv. Din acest punct de vedere, Colegiul director este de opinie că partea reclamată trebuie să depună diligențele necesare pentru a asigura accesibilizarea zonei și a căi de acces în complex din punctul de vedere al accesului în spațiile care deservesc nevoilor petentului, persoană cu dizabilități. În acest sens se asigură accesul neîngrădit al persoanei cu handicap la mediul fizic, informațional și comunicațional și nu se îngreșează dreptul de mișcare, de autonomie și de integrare socială. Trebuie ca accesul petentului la instituții de stat sau private ori la instituții culturale, de divertisment sau evenimente ori unități care asigură servicii publice, servicii medicale sau alte servicii de sănătate să fie disponibil iar petentul să poată participa la viața comunității din care face parte.

58. Din acest punct de vedere se impune a se preciza că persoanele juridice, furnizorii de servicii, inclusiv instituțiile publice și autoritățile, trebuie să manifeste exigență și preocupare, având în vedere importanța respectării principiul nediscriminării. Or, aceștia

⁴ A se vedea cauza Autism Europe v. Franța, nr. 13/2002, decizia din 4.11.2003

trebuie să aibă în vedere această exigență pentru prevenirea oricăror posibile comportamente discriminatorii deoarece dreptul de a nu fi supus discriminării constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă, având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Tratamentul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu demnitatea persoanei discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratând pe cineva mai puțin favorabil din cauza unor criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa.

59. Prin urmare, având în vedere întregul complexul de împrejurări, probele și înscrisurile existente la dosar, Colegiul director constată că se poate reține existența faptei de discriminare conform art. 2, alin.(1) din OG nr. 137/2000, pe criteriul handicap. Sunt incidente, de asemenea, și prevederile art. 10, lit f) și lit.h) din OG nr. 137/2000, în cauză aplicându-se și prevederile art. 64 alin.(5) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap.

60. În ceea ce privește sancționarea faptei, Colegiul se raportează la prevederile art. 26 din OG nr. 137/2000, Colegiul director apreciind că în acest caz se impune aplicarea unei amenzi contravenționale de 2.000 Lei.

61. Privind sancționarea faptelor de discriminare, Colegiul director a avut în vedere prevederile directivelor Uniunii Europene în domeniu, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege. Colegiul director subliniază în acest sens că trebuie înțeles cu adevărat că scopul sancționării unor fapte care aduc atingere unor drepturi și principii, cum ar fi dreptul la nediscriminare și la un tratament egal, este în sensul corectării unor asemenea fapte și prevenirii săvârșirii lor în viitor și nu aplicarea neapărat a unei măsuri punitive cum este cea a amenzii contravenționale.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20, alin. (2) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Aspectele sesizate constituie discriminare potrivit art. 2 alin.(1) coroborat cu art. 10, lit. f) și h) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. În cauză se aplică și prevederile art. 64 alin 5 din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap.

28. Se aplică amenda contravențională în cuantum de 2.000 Lei pentru faptele prevăzute la art. 2 alin. (1) coroborat cu art. 10, lit f) și h) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, pentru partea reclamată Societatea Alex's Impex SRL cu sediul social în București, Sector 4, Ștrandul Copiilor Văcărești, Str. Pridvorului nr. 25.

2. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Amenda se va achita la Direcția Generală de Impozite și Taxe Locale Sector 4, conform OG nr. 2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor. Contravenientul este obligat să trimită dovada plății amenzii către Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (cu specificarea numărului de dosar) în termen de 15 de zile din momentul în care constituie de drept titlu executoriu, conform art. 20, alin.(10) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și a Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA - Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN– Membru

Redactat/Motivat: F.L.

Data: 19.07.2024

Notă: Hotărârile emise de Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și a Legii 554/2004, a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.